

KS. LECH STACHOWIAK, *Potop biblijny. Tworzywo literackie — treść opowiadania — teologia*. Seria *Jak rozumieć Pismo święte?* Lublin 1988, ss. 186.

Ks. Lech Stachowiak jest znanym w Polsce biblistą, autorem wielu książek i artykułów z zakresu biblistyki i teologii biblijnej. Ostatnia jego publikacja dotyczy opowiadania z Księgi Rodzaju (6—9) o potopie. Potop zawsze należał do tematów chętnie podejmowanych przez katechetów i kaznodziejów. Interesuje też on wielu świeckich. Dobrze więc się stało, że ukazała się omawiana książka ks. Lecha Stachowiaka, która — jest w zasadzie przeznaczona dla szerokiego kręgu czytelników, ale uwzględnia najnowsze teorie teologiczne w tym zakresie. Autor stara się — w miarę możliwości — nie używać zbyt skomplikowanych terminów teologicznych. Pragnie, aby każdy, kto sięgnie po tę niewielką książeczkę mógł ją zrozumieć i przemyśleć.

Książka ks. Stachowiaka uczy prawdziwej miłości do Pisma świętego. Autor, poprzez analizę tworzywa literackiego, treści opowiadania i teologii pragnie zachęcić czytelnika, aby podjął świadomy trud zgłębiania niełatwych tekstów Biblii, zwłaszcza Starego Testamentu. Takim właśnie trudnym tekstem biblijnym jest także opowiadanie o potopie.

Podzielił publikację na cztery rozdziały. W pierwszym rozdziale zatytułowanym *Potop na tle prehistorii biblijnej i opowiadań pozabiblijnych*, autor zestawia biblijną relację o potopie z przekazami pozaskryturystycznymi, przede wszystkim ze słynnym eposem Gilgamesz. Można się tu dowiedzieć o wielu podobieństwach tekstu natchnionego i innych przekazów. Autor odkrywa równocześnie głęboki i zarazem niepowtarzalny charakter tekstu z Księgi Rodzaju. W dalszym ciągu pierwszego rozdziału omówiona jest wewnętrzna budowa opowiadania o potopie biblijnym. Uwzględniono w tym miejscu dwa źródła tekstu świętego: jahwistyczne i elohistyczne, połączone w jedną całość przez nieznanego nam bliżej redaktora.

W drugim rozdziale zawarty jest stosunkowo szczegółowy wykład treści opowiadania o potopie biblijnym. Jest on oparty na starannie wyróżnionych źródłach, które pozwalają na dostrzeżenie specyficznych cech teologii jahwisty i autora kapłańskiego.

Rozdział trzeci stanowi jakby ukoronowanie wcześniejszych refleksji, których głównym przedmiotem są najistotniejsze tematy teologiczne tekstu z Księgi Rodzaju.

Ostatni rozdział uzupełnia poprzedni. Mamy tu do czynienia z pogłębioną już refleksją teologiczną na temat potopu biblijnego. Są tu trudniejsze partie tekstu, ale — jak sądzę — czytelnicy dadzą sobie z nim radę. W tym rozdziale autor zwraca uwagę na to, że aluzje i nawiązania do wydarzenia potopu, aczkolwiek niezbyt liczne, znajdują się w wielu księgach Starego Testamentu, w tzw. literaturze międzytestamentalnej i w Nowym Testamencie.

Omawiana publikacja jest konkretnym i rzeczowym naświetleniem problematyki potopu biblijnego, udaną próbą rozwiązania wielu trudności związanych z egzegezą opowiadania z Księgi Rodzaju. Jeśli się doda do tego, że język ks. Stachowiaka jest jasny, prosty, przekonujący i komunikatywny, można powiedzieć, że książka ta zasługuje na wysoką ocenę. Największa jej wartość leży w tym, że omawia całokształt zagadnienia potopu i dostarcza przeciętnemu czytelnikowi — do którego jest adresowana przede wszystkim — rzeczowych, autentycznych i obiektywnych informacji i bogatego materiału do osobistej refleksji o prehistorii biblijnej i historii początków.

Sochocin

KS. JAN AUGUSTYNOWICZ

R. E. FRIEDMAN *Who Wrote the Bible?*, Prentice Hall, Englewood Cliffs, NJ 1987, stron 299.

Książka omawia tło historyczne i społeczne formowanie się Pięcioksięgu i ksiąg historycznych Starego Testamentu. Formowanie się tych dwóch grup pism Starego Testamentu ujmuje autor jako długi i złożony proces, w którym brały udział zarówno całe ugrupowania społeczne, jak również indywidualni pisarze.

Za punkt wyjścia Friedman przyjmuje hipotezę powstania Pięcioksięgu z czterech